

Huang Chun-ming

Usrani učitelj

Predstavljajte si, da ste profesor in ste se že upokojili ali morda zamenjali službo. Kako bi se odzvali, če bi vas nekdo poklical "usrani učitelj"? Četudi bi bili najbolj obvladan človek in vas tak vzdevek ne bi užalil, ga verjetno ne bi bili ravno veseli.

Mene so nekoč tako poklicali – in ne samo enkrat. Na hrupni tajvanski postaji za hitri množični promet, ki je mrgolela od potnikov, ki so čakali na vlake ali so ravno prispeli, je ti besedi neki moški zaklical trikrat. Jasno in glasno sem jih slišal. Sprva nisem vedel, da kliče mene. Navsezadnje sem bil samo del valujoče množice, ki je prihajala in odhajala, vendar sem ob klicu "usrani učitelj" vseeno postal, kot bi vsakdo. Obrnil sem se proti moškemu, ki je spregovoril, saj me je zanimalo, kdo naj bi bil ta ponižani učitelj. Takoj sem zagledal vir vpitja in zazdelo se mi je, da so klici namenjeni meni. Videl sem mladega moškega, ki je imel morda trideset let. Njegove oči so bile prilepljene name, enako kot oči drugih potnikov, ki so zaradi radovednosti postali. Bil sem povsem zmeden in nekoliko živčen. Moški, ki si je utiral pot skozi morje ljudi, kot ledolomilka, je živahno stopal proti meni.

"Gospod!" me je pozdravil, iztegnil dlani proti moji obotavljivi desni roki. Z obema rokama se je oklenil moje dlani in jo dobro stresel.

"Vi ste ..." V spominu nisem imel niti najmanjšega podatka o tej osebi. Ker se je tako veselo smehljal in je še vedno navdušeno stiskal mojo dlan, sem se nekoliko pomiril, vendar sem se vseeno počutil neprijetno.

Huang Chun-ming se je rodil leta 1939 v Luodongu, v okraju Ilan. Diplomiral je na Pintunškem učiteljskišču (zdaj Pintunška narodna pedagoška univerza) in je deloval kot učitelj, novinar, vodja oglaševanja, pisec scenarijev in režiser. V svojih delih pogosto upodablja vsakdanje ljudi in razkriva pristno sočutje do nižjih slojev z razločnim pridihom nativizma. Njegova literarna dela poudarjajo stisko tajvanske družbe, ki je trpela pod nadvlado gospodarskih velesil Združenih držav Amerike in Japonske. V zadnjih letih se je usmeril predvsem na področje otroške književnosti ter na režijo otroških predstav in tajvanskih oper. Za svojo književnost je prejel narodno nagrado za kulturo in umetnost ter narodno kulturno nagrado. Huang je eden najpomembnejših tajvanskih literatov in je cenjen tako doma kot po svetu.

“Naučili ste nas, kako se naredi sranje.”

“Ah ...!” Ta podaljšani vzклик je trik, ki ga pozabljivi stari ljudje, kakršni sem sam, uporabljajo, da hitro zavrtijo čas nazaj. Je rekel, da sem delal sranje? K sreči še nisem bil senilen in sem se spomnil dogodka. “Oh, ja! To se je zgodilo pred toliko leti! Ha, ha, ha! Ja, delali ste sranje!” S širokim nasmehom sem se pomenljivo obrnil proti radovednim opazovalcem, ki so še vedno strmeli vame. Delovalo je, saj so se po tem, ko so se srečali z mojim pogledom, bežno nasmehnili in se odpravili naprej.

Da, možak je govoril resnico. Enkrat sem bil začasni učitelj in sem skupino otrok v vrtcu naučil, kako se iz blata dela drek. Zgodilo se je takole.

Odtlej je gotovo minilo sedemnajst let. Takrat sem delal kot pomočnik poslovodje v podeželski tovarni v osrednjem Tajvanu. Čeprav sem vodil oglaševalski oddelek, sem moral skrbeti tudi za kulturne, vzgojne in prostčasne aktivnosti več kot 3000 zaposlenih v podjetju. K temu je sodilo tudi nadzorovanje vrtca in jasli, ki ju je podjetje zgradilo za otroke uslužbencev.

Neki popoldan, ko sem obiskal šolsko poslopje, sem na hodniku srečal učiteljico, ki je vodila skupino otrok. Vsak od njih je proti učilnici nosil škatlo, polno blata, ki so ga nabrali na bližnjih riževih poljih. Otroci so se z blatom v rokah srečno smejali in izmenjavali ideje o tem, kaj bodo z njim naredili. Vsi, z vzgojiteljico vred, so ščebetali kot jata živahnih vrabcev, in so bili videti zares navdušeni. V trenutku, ko je učiteljica ugotovila, da sem hodil tik za njimi, se je nenadoma zresnila in učencem naročila, naj ne govorijo. Počutil sem se, kot da sem zlomil nekaj krhkega. Ker so bili otroci preveč zaposleni z blatom in načrti zanj, se za njena opozorila niso zmenili. Še naprej so se smejali in čebljali, vzgojiteljica pa je postajala vedno bolj živčna. Ker sem se že preveč približal, ni imela časa ponoviti opozorila. Namesto tega je glasno rekla: “Otroci, pozdravite pomočnika poslovodje!”

Otroci so se ozrli, dvignili so glave, in ko so me zagledali, so v en glas vzkliknili: “Dober dan, gospod Huang!” Pozdrav, ki je zazvenel z leve in desne, ni bil vesel in navdušen. Če je bilo srečno vzdušje še pred enim trenutkom popoln kristal, se je zdaj raztreščilo. Začutil sem mešanico krivde in obžalovanja, saj me je razžalostila ta kultura bojazni, ta strah pred nadrejenimi na delovnem mestu, ki so ga podrejenim vcepili tisti, ki so zlorabljali svoje položaje. Ker je bila učiteljica tako živčna, tudi otrokom ni bilo prijetno. Nenadoma je nekomu škatla zdrsula iz rok. Sledil je moker zvok. Kepa blata je padla na tla in otrok je zaklical: “Ah!” S popolnoma prestrašenim obrazom je pogledal učiteljico.

“Kako si neroden! Poberi ga, hitro!”

Deček je prestrašeno počepnil, da bi pobral blato. Ker so se vsi zbrali okrog njega, mu je bilo grozno nerodno. Proti vsem pričakovanjem je nenadoma vstal, ne da bi se dotaknil blata, pokazal na kupček, se s kančkom zadrege zasmeljal in dejal: "Poglejte, kravjak!"

"Kaj pa govoriš? Poberi ga, hitro!" Vzgojiteljica je postajala vedno bolj živčna. Ob fantovi izjavi so se otroci zahihitali in zasmeljali ter začeli ponavljati besedo. Učiteljica je stopila naprej in se sklonila, da bi sama pobrala blato. "Učiteljica, nikar ga ne pobirajte," sem rekel, še preden se ga je dotaknila. Vzravнала se je in me pogledala.

"Pustite, bom jaz," sem se nasmehnil in pogledal otroke. "Pridite in pogledajte, ali ni res videti kot kravjak?"

"Res je podoben kravjaku!"

"Res je videti takšen. Kako zanimivo!"

Vsi so se strinjali, da je kupček blata na tleh res podoben kravjaku. Vzdušje, ki je bilo prej tako strogo, je spet postalo živahno. Celo deček, ki je mislil, da je naredil napako, je ponosno gledal svoje odkritje. Pogledal je sošolce in tistim, ki so stali bolj zadaj, pomignil, naj pridejo bliže. Samo učiteljica še ni pristopila; videti je bilo, da jo skrbi, kaj se bo zgodilo.

"Učiteljica, zakaj ne bi imeli tokrat malo prostega učenja? Mi dovolite, da jaz prevzamem tole uro?"

"Ja, zakaj pa ne?" Začela se je smejati, očitno pomirjena.

Hrup na hodniku in omemba "dreka" sta pritegnila pozornost učencev v učilnici na drugi strani hodnika. Kmalu se je zaslišal zvok palice, ki je treščila po mizi, in glas učitelja, ki je zavpil: "Vsi glejte v tablo!"

Otroke, ki so še vedno držali škatle z blatom, sem odvedel do učilnice, kjer smo nadaljevali pogovor o dreku. Zares so uživali v packanju z blatom, šaljivem pogovoru o sranju, kravjaki in podobnem, kot večina otrok. Bilo je, kot bi se jim malo zmešalo.

Vsak od njih je hotel povedati kaj o dreku, ki ga je že videl.

"Gospod, doma imamo pujsa, ki ima kakce, ki so podobni kepicam sladoleda!" je pravil neki deček.

"Kako umazano! Kako lahko rečeš, da je sladoled podoben dreku?"

"Je bil res podoben sladoledu?" sem vprašal.

"Ja, res!"

"Niti malo!"

Otroci so se navdušeno prerekali.

"Gospod, kurji drekci so podobni zobni pasti!"

"Ne, temperam so podobni!"

"Zobni pasti!"

"Temperam!"

“Zobni pasti! Zobni pasti! Zobni pasti!”

“Temperam! Temperam! Temperam!”

“Nehajta! Nehajta se prepirati. Naredita vsak svojega. Katere druge drekce ste že videli?”

“Kozje! Kozji drek je podoben črnemu fižolu.”

Spomnim se, kako smo tisti dan izdelovali živalske iztrebke vseh oblik in velikosti, da so bili podobni prašičjim, pasjim, zajčjim, mačjim, kokošjim, račjim, gosjim, kozjim, plazilskim, vrabčjim in številnim drugim.

Eden od učencev je izdelal celo drek, ki je bil podoben njegovemu. Drugi je v blato vmešal vodo, da je nastala redka blatna kaša, in je z nekoliko prestrašenim, a navihanim glasom zaklical: “Poglejte, driska! O, kako smrdi!”

Otroci so se hitro zbrali okrog njega.

“Uh, kako ogabno!”

Otroške stvaritve so bile bogate in živahne, čeprav je bil ves razred razdejan in je odmeval od hrupa. Samo pomislite: bi pričakovali, da bodo otroci ostali mirni, medtem ko so iz blata delali sranje? Povejte mi, kje na svetu bi lahko našli tako nežive otroke.

Kadar se odločiš za prosto poučevanje, si lahko sam izbereš predmet in vsebino pouka. Ko smo se pogovarjali o tem, ali je drek trd ali mehek, sem pomislil, da bi lahko v pouk vpletel pogovor o hrani in zdravju. Vse to je bilo otrokom blizu, saj so lahko snov navezali na svoje izkušnje.

Priložnost sem izkoristil tudi za to, da sem jih naučil hokkiensko otroško pesmico o dreku. Hokkienski naglas je bil mehek in ritmičen. Pesmica gre takole:

Jia bala bang qingji. (Če boš jedel guavo, boš streljal krogle.)

Jia yuwa bang hebi. (Če boš jedel pomelo, boš kakal suhe rakce.)

Jia lingging bang bokni. (Če boš jedel longan, boš kakal črne gobe.)

Jia gimcai bang duagi. (Če boš jedel vloženo gorčico, boš kakal trakce.)

Temu sem dodal še:

Jia anfeitaming li exi. (Če boš jemal amfetamine, boš umrl.)

Ni trajalo dolgo, da so si zapomnili besedilo, potem pa sem jim ga še razložil:

“Če boste prehitro jedli, vas bo verjetno črvičilo. Če si samo ogledamo iztrebke, že lahko ugotovimo, kaj je narobe. Včasih, ko guave še niso genetsko predelovali, so jim pravili tudi ‘pasji drek’, ker so bile majhne in so ljudje po njih kakali drobne drekce, ki so bili podobni pasjim. Bili so zelo trdi in so vsebovali veliko neprebavljenih semen. Če boste prehitro

pojedli preveč guave, boste zaprti. In če vam bo uspelo iti na stranišče, bodo vaši kakci trde bunkice, podobne kroglam. Kadar udarijo ob tla, se jih celo sliši. Kadar so otroci zaprti, jim živčne mame naročijo, naj se sklonijo in zadnjico pomolijo v zrak, one pa jim s kovinskim kavljem, na katerega sicer obešajo sušeno redkev, izbezajo iztrebke.”

Jia yuwa bang hebi. Če ješ pomelo, ne da bi prežvečil mesnate dele, se prebavijo tako, da so podobni posušenim rakcem. Neprebavljen longan je v iztrebkih videti kot kašasta mešanica črnih gob. Vložena gorčica oziroma nasoljena gorčična stebila so v neprebavljeni obliki na moč podobna dolgim trakovom.

V življenju nisem še nikoli videl, da bi se otroci s takšnim navdušenjem učili česar koli. Kako prevzeti so bili! Ko so se s šolskim avtobusom peljali domov, so še kar prepevali pesmico, vsaj tako so mi povedali. Otroci iz drugih razredov so jim zavidali. Takrat sem res pomislil, da verjetno nikoli ne bodo pozabili na tisto šolsko uro. Minilo je sedemnajst let, vendar nisem slišal niti besede o tistem razredu. Še jaz sem skoraj pozabil nanje.

V kavarni na železniški postaji sem se zaklepetal s študentom, ki me je poklical “usrani učitelj”.

“Gospod, se spomnite, kakšen drek sem takrat naredil?” je nasmejano vprašal.

“Ne, kakšnega?”

“Jaz sem tisti, ki je naredil drisko! Ha, ha, ha!”

Oba sva se smejala. Ljudje so se ozirali k nama in naju topo gledali.

“Saj se niste zaradi tega odločili za medicino, kaj?”

“Ne morem zagotovo reči, vendar mislim, da ste tudi vi pripomogli k temu,” je odgovoril brez nasmeška, popolnoma resno. Nato je dodal: “Gospod, res je škoda, da niste postali učitelj.”

“Zakaj tako pravite?”

“Če bi bil jaz predsednik, bi želel, da bi bili vi minister za izobraževanje.”

Vedel sem, da se šali, zato sem nespametno odvrnil: “Saj nisem tako neumen!”

Zavedel sem se svoje napake. V mislih sem si zavrtel televizijske posnetke vladnih uslužbencev, ki so morali odgovarjati na zoprna vprašanja. Malo sem razmislil o tem, vendar nisem razložil svoje izjave.

Poslovila sva se in jaz sem se s hitrim vlakom odpeljal proti domu, v Shilin. Ko sem udobno sedel na sedežu za starejše, sem razmišljal o tej prigodi in klicih mladega moža. V ušesih mi je odmevalo: “Usrani učitelj! Usrani učitelj!” Šlo mi je na smeh, a sem se zadržal in se samo namuznil. Drugi potniki so se izogibali mojemu pogledu, čeprav sem vedel, da so me opazovali.

“Da bi postal minister za izobraževanje? Raje sem usrani profesor,” sem si rekel.

Čas res hitro teče, kadar si dobre volje. Ko se je iz zvočnikov zaslišalo opozorilo v štirih jezikih, sem ugotovil, da sem že prispel do svoje postaje.